

УДК 327.8(73:55:519.3)

**ІРАН ТА ПІВНІЧНА КОРЕЯ
– ДЕСТАБІЛІЗАЦІЯ РЕГІОНУ
IRAN AND NORTH KOREA
– DESTABILIZATION OF THE REGION**

Дужа І. А.,

кандидат політичних наук, асистент,
Білоцерківський національний аграрний
університет (Біла Церква, Україна),
e-mail: kitne_box@ukr.net,
ORCID 0000-0002-5565-5720

Duzha I. A.,

Candidate of political science, assistant, Bila
Tserkva National Agrarian University (Bila Tserkva,
Ukraine), e-mail: kitne_box@ukr.net,
ORCID 0000-0002-5565-5720

Розглядається політика стримування Ірану та Північної Кореї за адміністрації Д. Трампа. Вказуються основні санкції що призвели до поліпшення відносин між США та Північною Кореєю. Констатуються дії для запобігання кризової ситуації та створення ядерного потенціалу зі сторони Ірану. Аналізується політика Вашингтону щодо Ірану.

Ключові слова: Іран, Північна Корея, США, Вашингтон, адміністрація Д. Трампа, санкції, ядерна зброя, Пхеньян, Тегеран, СВІД, Кім Чен Ін, нафта, КВІР.

The policy of deterring Iran and North Korea under the administration of D. Trump is under consideration. The basic sanctions have led to the elimination of relations between the United States and North Korea. There are actions to prevent the crisis and to build nuclear capabilities from Iran. Washington's policy on Iran is being analyzed.

Keywords: Iran, North Korea, USA, Washington, D. Trump administration, sanctions, nuclear weapons, Pyongyang, Tehran, SVPD, Kim Jong Yin, oil, KSIR.

Постановка проблеми: Виходячи з нових реалій міжнародних відносин та метою країн стати лідерами у свої регіонах за рахунок ядерного озброєння, виникає необхідність стримування країн-ізоїв у створенні ядерного потенціалу задля забезпечення стабільності та миру у світі. На сьогодні у світі існує дві країни, що є загрозою миру – Північна Корея та Іран. Сполучені Штати як гарант безпеки повинні вчасно і правильно реагувати на поставленні проблеми задля збереження стабілізації регіонів.

Аналіз досліджень і публікацій: Дослідженням тематики займаються науковці: Д. М. Лакішик, який розглядає основні ракетні програми Північної Кореї, Ірану, Пакистану, Сирії; Є. А. Макаренко який базує свій погляд на Північній Кореї та дотриманні їх обіцянок перед США, та М. Бессонова, що акцентує свою увагу на стратегії безпеки США. Доробки науковців мали безпосередній вплив на ідею написання роботи.

Ціль статті: Ціллю статті є розгляд, констатація та аналіз політики Сполучених Штатів з метою запобігання створення ядерної зброї Іраном та Північною Кореєю. Висвітлення позиції та дій Д. Трампа щодо дестабілізуючих країн.

Викладення основного матеріалу: З набуттям статусу незалежності країн, створенням ядерного потенціалу, розмежуванням сфер впливу у регіонах, боротьбі за лідерство та вплив змушує політиків та державних діячів переосмислювати

проблеми, що стоять перед національною безпекою США та всього світу. В новому демократичному просторі існують країни-ізої, котрі зневажають як міжнародні норми так і не мають поваги до прав людини, її свобод, вони є небезпечними своєю закритою політикою та спробою стати домінуючими країнами у своєму регіоні. Такі країни несуть небезпеку національній безпеці не тільки Сполученим Штатам а й їх партнерам і союзникам.

Дестабілізуючими країнами є Північна Корея та Іран. Їхня політика спрямована на визнання їх як домінуючими за сферами впливу в регіоні, за рахунок програмам ядерної зброї, які проводилися десятиліттями в порушення заборон, накладених міжнародною спільнотою. Незважаючи на всі дипломатичні зусилля Вашингтона, Пхеньян ввів політичне керівництво США в оману низкою порушених угод по контролю над озброєннями, починаючи з адміністрації Джорджа Буша-старшого. Програми ядерного озброєння і балістичних ракет Північної Кореї розвивалися так стрімко, що після обрання Дональда Трампа Президент Барак Обама повідомив йому, що вони стануть головною загрозою національній безпеці під час його правління. Аналогічна ситуація склалася з Іраном: угода, яку уклала адміністрація Обами в 2015 році – Спільний всеосяжний план дій (СВПД) – не змогла покласти край ядерним амбіціям країни. Оскільки Ірану було відомо, що адміністрація Обами віддає пріоритет збереженню угоди, завдяки СВПД, режим відчував свою безкарність і ще більш активно підтримував шкідливу діяльність. Угода також забезпечила Тегерану величезні доходи, які верховний лідер використовував для спонсорства тероризму на всьому Близькому Сході (практично без наслідків для себе), і які сприяли економічному процвітання режиму.

З приходом до влади адміністрації Д. Трампа політика Вашингтону щодо Ірану та Північної Кореї набула певних змін. Президент вбачає необхідність в отриманні Америкою лідерської позиції, щоб вивести інтереси безпеки США на перше місце. Цей принцип протилежний адміністрації Обами, а саме його стратегії потурання, яка надавала зменшене уявлення потужності і впливу Америки. В свій час така позиція призвело до того, що загроза з боку Північної Кореї зростає, а прагнення Ірану стати ядерною державою дещо сповільнилося, але в той же час сприяло зростанню шкідливого впливу і загрози терору з боку Ісламської Республіки.

Своєю політикою Сполучені Штати намагаються контролювати Північну Корею та Іран не дозволяючи їм безконтрольно здійснювати свою дестабілізуючу діяльність. США очолили міжнародну кампанію тиску з протидії Північній Кореї, в поєднанні з чіткими і недвозначними заявами про те, що при необхідності США захищатимуть свої життєві інтереси силовими методами, створили умови для переговорів, кульмінацією яких стала зустріч на вищому рівні між Д. Трампом і Головою Кім Чен Іном в

Сінгапурі в червні 2018 року. На цій зустрічі Голова Кім взяв на себе зобов'язання повній перевірці денуклеаризації Північної Кореї. Північна Корея брала на себе подібні зобов'язання і в минулому, але, на відміну від попередніх, це було перше особисте зобов'язання по денуклеаризації одного лідера перед іншим. Підхід Д. Трампа створив можливість для мирного вирішення питання, що має життєво важливе значення для національної безпеки, який протягом довгого часу турбував політичне керівництво.

По відношенню до Ірану адміністрація Д. Трампа проводить кампанію «максимального тиску», спрямовану на припинення доходів, які режим, і в особливості Корпус вартових ісламської революції (КВІР), – військовий підрозділ Ірану, безпосередньо підкоряється верховному лідеру, – використовує для фінансування актів насильства через угруповання «Хезболла» в Лівані, ХАМАС в Палестині, режим Асада в Сирії, повстанців–хусит в Ємені, бойовиків–шіїтів в Іраку і власних агентів, які планують таємні змови у всіх країнах світу [1].

Констатуючи факт стримання Північної Кореї та Ірану, адміністрація Д. Трампа не намагається впровадити в регіонах військову довгострокову присутність, так як це відбувалося в Іраку в 2003 році та Лівії в 2011 році. Але США не дозволять країнам дестабілізуючу діяльність в регіоні та безконтрольні дії.

Дипломатія Вашингтону полягає в діалозі з противниками США. Дипломатичний підхід до Північної Кореї, а саме до Голови Кіму послабила існуючу напругу між державами.

Угода з Північною Кореєю ставилася вище СВПД і констатувалася як: «остаточна, що підлягає повній перевірці денуклеаризації Корейського півострова, за угодою з Головою Кім Чен Ином». Мається на увазі, що Північна Корея ніколи не буде мати можливості відновити свої програми зброї масового ураження і балістичних ракет – то, чого СВПД не зміг домогтися від Ірану. Також будуть застосовуватися більш суворі стандарти перевірки, ніж ті, що були потрібні в рамках СВПД; в плані, крім інших недоліків, не було вимог про інспекції основних військових об'єктів Ірану [3].

Зобов'язання Д. Трампа щодо безпеки американського народу в поєднанні з його неприйняттям необов'язкового застосування військової сили і бажанням вступати в діалог з противниками створюють нову структуру протидії злочинним режимам. На сьогодні існує один із головних злочинних режимів – режим Ірану.

У 1979 року невелика група ісламських революціонерів захопила владу. Революційний менталітет режиму з тих пір визначає його дії: незабаром після заснування КВІР створив спецпідрозділ «Кудс», елітну військову одиницю, і доручив їй винести революцію за межі Ірану. З того часу посадові особи режиму підпорядкували всі свої обов'язки по відношенню до внутрішніх і закордонних справ експорту революції за кордон.

В результаті за останні чотири десятиліття режим широко сів руйнування і нестабільність – а

СВПД не спромігся цьому запобігти та припинити. Угода не запобігла повністю гонку ядерних озброєнь Ірану – навпаки, в квітні головний іранський чиновник, відповідальний за ядерні розробки, заявив, що країна може відновити свою ядерну програму протягом декількох днів; це дозволяє припустити, що СВПД взагалі не набагато затримав програму. Угода теж не припинила насильницьку і дестабілізуючу діяльність Ірану в Афганістані, Іраку, Лівані, Сирії, Ємені та Газі. Іран як і раніше постачає хусит ракетами, які запускаються в Саудівську Аравію, підтримує напади ХАМАС на Ізраїль і вербує афганську, іракську і пакистанську молодь, відправляючи їх воювати і гинути в Сирії. Завдяки субсидіям Ірану, середній ліванський бойовик з угруповання «Хезболла» заробляє в місяць в два або три рази більше, ніж пожежник в Тегерані [6].

У травні 2018 року Д. Трамп відмовився від ядерної угоди, тому що було очевидно, що вона не захищає інтереси національної безпеки США або наших союзників і партнерів, і не змушує Іран до нормальної діяльності. У липні іранський дипломат, який базується у Відні, був заарештований за поставку вибухових речовин терористам, які збиралися здійснити вибух під час політичних протестів у Франції. В той час як лідери Ірану намагаються перекопати Європу зберегти ядерну угоду, вони таємно готують терористичні акти в самому центрі континенту. В сукупності, дії Ірану призвели до того, що країна опинилася в положенні ізгоя.

Замість іранської ядерної угоди Д. Трамп почав багатоцільову кампанію тиску. Її першим компонентом стали економічні санкції. Президент використовує силу санкцій для тиску на режим які майже не зачіпають економіку США. При адміністрації Д. Трампа США наклали 17 раундів санкцій, що відносяться до Ірану, спрямованих на 147 фізичних та юридичних осіб, пов'язаних з Іраном.

Мета цих агресивних санкцій полягає в тому, щоб примусити іранський режим зробити вибір: припинити або продовжувати політику, яка привела до прийняття заходів. Рішення Ірану продовжувати свою руйнівну діяльність вже призвело до серйозних економічних наслідків. Надмірне втручання КВІР в економіку під прикриттям приватизації призводить до того, що ведення справ в Ірані стає збитковим підприємством, а іноземні інвестори не можуть бути впевнені в тому, що вони фінансують – комерцію або тероризм. Замість того щоб скористатися фінансовими благами, отриманими завдяки СВПД, для підвищення матеріального добробуту іранського народу, режим відіграє на ньому і відводить мільярди на субсидування диктаторів, терористів і злочинних угруповань. За останній рік вартість ріалу впала. Третина молоді в Ірані – безробітні. Невиплата заробітної плати веде до зростання страйків. Брак палива і води зустрічається повсюдно.

Ця проблема створена самим режимом. За даними лондонської газети «Кайхан», Аятолла

Садек Ларіджані, глава іранської судової влади, який піддався санкціям США в цьому році за порушення прав людини, має, як мінімум, \$ 300 мільйонами, отриманими в результаті розкрадання державних фондів. Нассер Макарієм Ширазі, великий аятолла, також варто багато мільйонів доларів. Він відомий як «цукровий султан», оскільки під його тиском уряд Ірану знизило субсидії для внутрішніх виробників цукру, в той час як він наповнює ринок власним більш дорогим імпортом цукром. Діяльність такого роду позбавляє простих іранців роботи. Аятолла Мохаммад Емамї Кашанов, який протягом останніх 30 років був одним з лідерів п'ятничної молитви в Тегерані, організував переказ кількох прибуткових шахт від уряду до власного фонду. Зараз він теж коштує мільйони доларів. Корупція доходить до самого верху. У верховного лідера Ірану аятоли Алі Хаменеї є власний, особистий неврахований хеджевий фонд «Сетад» вартістю \$ 95 млрд. [2].

Режим створив розкол між народом Ірану і його лідерами, і посадовим особам складно переконати молодих іранців очолити наступне покоління революціонерів.

Лідерів Ірану, очолюють КВІР. Режимом керує пристрасть до самозбагачення і революційна ідеологія, тому необхідні суворі санкції для зміни ситуації. Адміністрація Д. Трампа вводить санкції США котрі вступили в силу 7 серпня та 5 листопада 2018 року. Метою є зведення імпорту іранської сирої нафти практично до нуля. В рамках кампанії боротьби з іранським режимом, які фінансують терористів, Вашингтон співпрацює з Об'єднаними Арабськими Еміратами в справі ліквідації мережі обміну валюти, яка забезпечує переказ мільйонів доларів для спецпідрозділу «Кудс». США звертаються до всіх держав підтримати іранський народ і приєднатися до кампанії тиску.

США будуть продовжувати чинити тиск до тих пір, поки Іран не продемонструє суттєве і стабільне зрушення політичного курсу.

Економічний тиск становить одну частину кампанії США. Стимування – другу. Адміністрація Д. Трампа впевнена, що дані санкції та заходи допоможуть запобігти відновлення ядерної програми Ірану або продовження його шкідливої діяльності. Він недвозначно оголосив Ірану та іншим країнам, що не потерпить спроб загрожувати США; в разі загрози безпеці США він завдасть удару у відповідь. Голова Кім відчув цей тиск, і без цього він ніколи не сів би за стіл переговорів в Сінгапурі. Зв'язки Президента з громадськістю самі по собі є механізмом стримування.

«Ми не шукаємо війни. Але ми повинні змусити Іран усвідомити собі, що ескалація призведе до поразки; військова доблесть Ісламської Республіки непорівнянна з доблестю США, і ми не боїмося дати лідерам Ірану зрозуміти це» – президент Д. Трамп [6].

Тиск Вашингтону на Іран буде тільки зростати якщо Іран не виконає ті стандарти, які бажані для США і їх партнерів та союзників, а також

безпосередньо для іранського народу. Саме тому Вашингтон вимагає, щоб Тегеран змінив ситуацію з правами людини. Задля підтримки стабілізації в регіоні санкції проти Ірану повинні підтримати й інші країни. В свою чергу президент Франції Еммануель Макрон сказав: «Важливо зберігати твердість по відношенню до регіональної діяльності і балістичної програми Ірану» [1]; Прем'єр-міністр Великобританії Тереза Мей заявила, що вона «чітко бачить, яку загрозу являє собою Іран для Перської затоки і в усьому Близькому Сході» [3]. Це загальна думка щодо загрози Ірану не залишає державам місця для сумнівів з приводу того, чи приєднатися до глобальної діяльності по зміні поведінки Ірану – великої діяльності, яка стає ще масштабнішою.

Список використаних джерел

1. <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/president-donald-j-trump-reimposing-sanctions-lifted-unacceptable-iran-deal/>
2. <https://www.state.gov/secretary/remarks/2018/10/286751.htm>
3. <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2019/04/291285.htm>
4. <https://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2019/04/290917.htm>
5. <https://www.state.gov/secretary/remarks/2018/10/286751.htm>

* * *